

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland

Nieuwsbrief 150

3 juli 2022

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk (zuid), Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Jaarthema Bos en Struweel

Soort van het seizoen: juli – september: zweefvliegen

Kijk uit naar zweefvliegen. Zoek op bloemen en op bladeren naar deze soortgroep, fotografeer deze. Stuur deze en eerdere ervaringen met deze vroegste planten op via natuurlijkdelfland@knnv.nl

Week 26: reuzenberenklauwbrigades steken verder

0 Delft: Abtswoudse Bos West, maandagavond
0 Rijswijk: Wilhelminapark, dinsdagavond
0 Pijnacker: Bieslandse Bos, woensdagavond
0 Delft: Abtswoudse Bos Midden, zaterdagmiddag
0 Delft: Abtswoudse Bos Oost, overdag wisselend
0 Delft: TU-wijk, overdag wisselend
0 Rijswijk: Pasgeld, wisselend, 's avonds
Er zijn helpende handen nodig!!!! Meer informatie en opgeven? [Klik hier](#)

3 juli, 50 jarig jubileum Staelduinse Bos

Een jaar uitgesteld, maar dit jaar vieren de Vrienden van Het Staelduinse Bos hun 50-jarig bestaan. In d'Oude Koestel is speciaal hiervoor een tentoonstelling ingericht. Bezoek 'm vanaf 3 juli!
[Klik hier](#)

5 juli, 19:00 – 21:00 uur,

Is er een gemeentelijke participatiebijeenkomst over het stationsgebied Delft Campus bij Lijm & Cultuur, Rotterdamseweg 272, Delft.
Als je bent geweest stuur dan svp een korte impressie op.

7 juli, 10:05 uur, Omroep Delft

Interview met Geert over de studieweek Insecten in Gorssel.
106.3 FM; [klik hier](#)

9 juli, 12:00 – 15:00, maak kennis met het Melarium

Tijdens de open imkerijdag is Het Melarium geopend en Natuurlijk Delfland aanwezig van 13:00 – 15:30 uur. Er kunnen ook een bijenhotel gemaakt die de maker mee naar huis mag nemen om in de tuin of op het balkon te plaatsen.

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Natuurlijk Delfland houdt er een natuurcafé en geeft er regelmatig cursussen. Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Leesvoer: Groene parels Delft

Inventarisatie en waardstelling cultuurhistorisch groen tot 1940. Een vergezicht van zestien historisch waardevolle groene parels in Delft.

Het zijn zestien groengebieden die vóór de oorlog zijn aangelegd. In dit rapport worden per locatie

de geschiedenis en groene structuren en elementen beschreven en gewaardeerd die onderdeel uitmaken van de oorspronkelijke aanleg. Ook de veranderingen in de tijd zijn beschreven. Doel van deze beschrijving is de verschillende waarden die deze parels bezitten inzichtelijk te maken.
[Klik hier](#)

Team Water

Met het Team Water bezoeken we dit jaar onze boomgarden om de waterkwaliteit te meten. Dit jaar kun jij als burgerwetenschapper ook op je eigen plek gaan meten. De meetgegevens kun je online doorgeven tijdens de meting aan de waterkant. De resultaten van alle metingen worden in het najaar gepubliceerd. Je kan dan ook online terugvinden wat de resultaten van jouw meting zijn. Meld je aan en zoek een plas, sloot, kanaal, gracht of ven uit bij jou in de buurt.
[Klik hier](#) voor meer informatie

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Tuintips

Juli is hooimaand. Let op de zaden die je kan oogsten. Bewaar deze in ene papieren zak op een koele plek (niet in de ijskast o.i.d.)

Sterrenhemel

zondag 3 juli

22.45: De Maan staat $4,2^\circ$ ten noorden van Regulus, de helderste ster van het sterrenbeeld Leeuw ($+1,4m$). De dichtste nadering gebeurt om 13:50, in onze streken op een hoogte van 35° , maar bij daglicht. Bekijk de samenstand rond 22:45 uur. Het tweetal staat dan zo'n 14° boven de westelijke horizon, $5,3^\circ$ van elkaar vandaan. De Zon staat slechts 5° onder de horizon. De Maan is voor 20% verlicht.

maandag 4 juli

09.19: De Aarde is in het aphelium. De afstand van de planeet tot de Zon is op dit moment groter dan gemiddeld: circa 1,017AE, of zo'n 152,098 miljoen km. Vanaf de Aarde gezien is de Zon nu kleiner dan gemiddeld, en daarnaast ontvangt de Aarde door de grotere afstand bijna 3,5% minder zonlicht en zonnearmte. De zomers op het noordelijk halfrond zijn dan ook meetbaar koeler dan die op het zuidelijk halfrond, maar ook langer! Op dit moment staat de Aarde ongeveer 5 miljoen km verder van de Zon dan in het perihelium, in januari.

donderdag 7 juli

04.14: De Maan is in de fase van Eerste Kwartier. De rechter helft van de Maan is nu verlicht en de Maan is vooral in de avond en vroege nacht zichtbaar. Om de Maan waar te nemen door een verrekijker of telescoop is de tijd rond (en met name voor) Eerste Kwartier zeer geschikt.

22.45: De Maan staat $3,5^\circ$ ten noordoosten van Spica, de helderste ster van het sterrenbeeld Maagd ($+1,0m$). De dichtste nadering vindt om 22:00 plaats, in de Lage Landen op een hoogte van 23° boven de horizon, in het zuidzuidwesten en in de schemering. Het tweetal staat dan zo'n 19° boven de zuidwestelijke horizon, op een onderlinge afstand van 3,5

zaterdag 9 juli

02.43: Jupiter staat op een hoogte van 17° boven de oostzuidoostelijke horizon.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

De wei

Het ritme van een landje

Auteur(s): Maaïke Lange

€ 21,50

Een inspirerend tuinverhaal over het aanleggen van een natuurvriendelijke wei. De wei volgt de seizoenen. Van bloei tot verval, met oog voor klein leven en dood. Het is ook het verhaal van de bezoekers en de omgeving. Een prachtig boek in de traditie van de Engelse natuurschrijvers. Een grote tuinder uit een Brabants dorp aast al een poos op een familiewei. Als Maaïke Lange en haar familie uiteindelijk besluiten hun grond te ruilen voor het naastgelegen perceel van de tuinder, dat ze omgeploegd en kil zwart opgeleverd krijgen, begint een nieuwe tijd. Ze willen een natuurvriendelijke wei aanleggen. Met bomen en hagen.

Maar hoe zit het met het gif van de tuinder op de haag? Hoelang duurt het voor de natuur zich herstelt en bloemen terugkeren? Doen de wormen uit het wormenhotel in de stad het ook in de groentetuin in hun wei?

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijssesweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijssesweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Tip: gebruik via een routeplanner alleen Thijssesweg 11 en niet Melariumpad 11, je komt dan op de snelweg uit.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

23/06, **gele maskerbloemen**, Schipluiden AukjeGjaltema

Tijdens een rondje fietsen zag ik met gemengde gevoelens bij Schipluiden op het natuureilandje naast de golfbaan een heleboel bloeiende **gele maskerbloemen**, wel een paar honderd. Dit is een invasieve exoot, die andere inheemse bloeiers kan weg concurreren. En hoe komen ze daar? Er heeft vast iemand zaad gestrooid, zo van "dit zijn mooie bloemetjes en goed voor de bijtjes" of zo. Ik heb ze eerder ook in de Kerkpolder gezien, daar kon het niet zo veel kwaad, want ze stonden tussen andere zeer sterke groeiers. Hier op het eilandje staan echter **orchideeën**, **grote ratelaar** en **echte koekoeksbloem**, die in de hele omgeving zeldzaam aan het worden zijn, en daar moet geen woekeraar als de gele maskerbloem bij komen, daar kunnen ze niet tegen op.

23/06, **gele maskerbloemen**, Schipluiden, Aukje Gjaltema

23/06, **gele maskerbloemen**, Schipluiden, Aukje Gjaltema

24/06, **smaragdgroefbij**, Syriësingel, Delft, Aukje Gjaltema

25/06, **rolklaver**, Pijnacker, Bart Hendriks

27/06, **bunzing** (2ex.), Hardenbroeklaan, Rijswijk Pasgeld, Elly Koole

28/06, **wilde cichorei**, fietspad Buitenhof, Delft, Lia Clau

28/06, **wilde cichorei**, fietspad Buitenhof, Delft, Lia Claus

29/06, **hommel**, Jolanda

30/06, **runderdaas**, Kwartelstraat, Delft Huub van 't Hart

28/06, **blinde bij, Schiedam, Jolien de Jongh**

Mijn vinex-tuintje in Schiedam-Noord zit vol met onder meer vlinders, kikkers, wat egels en bijen. Benieuwd naar de soort bijen, heb ik wat foto's gemaakt en in Obsidentify ingevoerd. Behalve een honingbij en gewone sachembij bleken de andere "bijen" geen bijen te zijn maar akkerhommels en steenhommels. Toen de laatste foto gecheckt: ja hoor, het was een bij. Althans, de naam deed dat vermoeden want het was een blinde bij. Bij doorklikken naar de soortinformatie bleek de blinde bij een zweegvlieg te zijn, onze soort van het seizoen.

01/07, op de foto van Raymond van der Ham is een **oude zandstenen paal** te zien die al sinds mensenheugenis staat aan de inrit van Mijnbouwkunde, aan de Mijnbouwstraat 120, het nieuwe hoofdkantoor van Royal HaskoningDHV. Hoe groot het deel is dat onder de grond zit is onbekend. Het lijkt wel het bovenste deel van een grenspaal. Wie weet hier meer van? Huub van 't Hart

01/07, **oude zandstenen paal**, Raymond van der Ham

01/07, **blauwe reiger**, Delfgauw, Bart Hendriks

TERUGBLIK: Activiteiten

20 juni, 19: 00 – 21:00 uur, reuzenberenklauwbrigade Abtswoudsebos West

De bruine vlekken op berenklauw: dit zijn "mijnen" van een bladmineerder. Zowel de gewone als de reuzeberenklauw zitten er dit jaar vol mee. Géén herbiciden dus.

27 juni, Bezwarencommissie Westland

Aad van Uffelen en Harry Hendriks waren namens Natuurlijk Delfland te gast bij de Bezwarencommissie Westland i.v.m. onze bezwaren tegen de recente maatwerkverlening assimilatiebelichting. Ook de Omgevingsdienst Haaglanden en de betrokken tuinders waren aanwezig. De Commissie gaf ons voldoende gelegenheid om in te spreken en stelde gericht vragen aan alle partijen.

Met onze bezwarenbrief en inspraak hebben we de aandacht helder en nadrukkelijk gevestigd op het milieu- en natuurbelang en hoe dat op meerdere belangrijke aandachtspunten structureel in de verdrinking is. Assimilatielichthinder vereist wat ons betreft urgent een adequate oplossing en geen ongeclausuleerd uitstel van maatregelen, zoals tot nu toe. De oplossingen zijn voor de betrokken ondernemers niet gratis of gemakkelijk. Maar een ongelimiteerd en gratis afwentelen van de schadelijke effecten op de naaste omgeving kan echt niet meer. De Commissie heeft nu 4-6 weken nodig om tot een advies aan B&W te komen.

28 juni, 19:00 – 20:30 uur, team Vissen

Dinsdagavond hebben we met een groepje van 4 personen geschept in de sloot langs de Ommedijk in Den Hoorn. Dit is een prachtige sloot met veel waterplanten, gele plomp en waterlelies, en riet langs de kanten. We hadden redelijk succes met het scheppen. We vingden vooral veel juveniele kolblei's / brasems. Deze zijn in dit stadium moeilijk van elkaar te onderscheiden. Daarnaast schepten we een behoorlijk aantal jonge baarzen en een riviergrondel. Het verbaasde ons dat we in deze sloot geen enkele kleine modderkruiper gevangen hebben. Normaal komt deze soort bijna in alle sloten in Delft e.o. voor. Als bijvangst hadden we ook nog een groot aantal rode Amerikaanse rivierkreeften, de plaag van deze tijd en een schildersmossel.

28/06, Ommedijk

28/06, Ommedijk

28 juni, inloopmiddag speelplek Abtswoudse bos

Miranda is bij inloopmiddag speelplek Abtswoudse bos geweest. Leuk gesprek gehad met de boswachter beheer. Hij gaf aan dat er gekozen wordt om monotone graslanden gefaseerd te maaien om meer kruiden erin te krijgen. Speelplek ziet er leuk uit, ook toevoeging van wat notenbomen en besdragende struiken, al vond ik het beetje karig. Ze vertelden ook dat ze wat hoogstambomen bij Moeder Aarde zetten (peren en appelbomen). Het wordt een rondje, met verschillende kleine speelmogelijkheden, zodat je de drukte beetje spreid. Boswachter vertelde over nieuwe exoten zoals Canadese koernoelje, geopperd dat het fijn zou zijn om daar wat meer over te weten, zodat je die beter kunt doorgeven via waarneming.nl. En achterin meer focus op natuur met een orchideeën veldje (bij vlinderbiotoop). Eigenlijk alleen op de speelplaats geen honden toegestaan, klein stukje aansluiting en als test mogen honden los. Kaarten en informatie komen online.

28 juni, orchideeën, Naaldwijk

Gezien in de berm aan een slootkant in Naaldwijk zeker 19 (gevlekte) riet- en 2 bijenorchissen. Melding van deze orchideeën is doorgegeven aan de gemeente Westland. Deze melding is genoteerd en doorgegeven aan de aannemer. Nu maar hopen dat het goed gaat.

29 juni, kikkertrappen geplaatst

Onlangs is op de Volkstuinvereniging Lommerrijck in Rijswijk een lezing verzorgd door Natuurlijk Delfland (Andre Jongeling) over amfibieën die bij ons voorkomen. Leerzaam en veel tips waarvan de eerste al in praktijk is gebracht: het plaatsen van meerdere kikkertrappen langs de sloot. De volgende stap is om samen met Hoogheemraadschap te onderzoeken hoe de kwaliteit van de sloten rondom het complex verbeterd kan worden.

29 (en 22) juni, reuzenberenklauwbrigade Pijnacker

Op woensdagavond 22 juni was de RBB Pijnacker op twee fronten actief. Een viertal brigadisten uit Pijnacker verwijderde de bloemen en zaadlijsten van honderden RBK's in Tolhek.

Twee andere brigadisten gingen samen met twee internationale studenten naar een ongerept stukje natuur aan de rand van de Hertenkamp. Na ons een pad gebaad te hebben in een groot veld van circa 3 meter hoog riet werd een twintigtal RBK's bereikt die volop in de bloei stonden. Deze zijn allen uitgestoken en de bloemen zijn van de steel geknipt zodat ze goed konden uitdrogen. Daarna zijn op de paardenwei van Manege De Delftse Hout de nodige nakomers uitgestoken. Door de brigadist die ook overdag actief is zijn de slootkanten van de bedrijven voor de Hanos van de RBK's ontdaan.

Op woensdagavond 29 juni was de RBB Pijnacker wederom op meerdere fronten actief. In Tolhek is met vier brigadisten het talud van de metrolijn opgeschoond door met klapzagen de RBK's neer te halen, waarna de bloemen en zaadlijsten er gemakkelijk afgeknipt konden worden. Daarna zijn er wortels van RBK's uitgestoken tot het weer tijd was om naar huis te gaan met een zestal volle vuilniszakken met zaad van RBK's dat bij het restafval gedeponeerd is.

Een andere brigadist heeft diezelfde avond op het natuurterreintje vlak achter IKEA alle RBK's verwijderd en ook hier het zaad afgevoerd. Ook het terrein rond het stadion van DHC is deze week bevrijd van de RBK's, waarvan een aantal zeer moeilijk te bereiken was te midden van velden met braamstruiken. Met de nodige schrammen maar met een voldaan gevoel toog ook deze brigadist om 21.00 uur naar huis.

29/06, langs de metrolijn

29/06, 6 zakken zaad

1 juli, reuzenberenklauwbrigade Abtswoudse Bos west

Vrijdagavond 1 juli ben ik samen met Ad de reuzenberenklauwen aan de rand van het riet bij het Derdewereldpad gaan steken. Zoals afgesproken met de boswachter zijn we de sloot overgestoken, zodat we het riet minimaal hebben verstoord. Er stonden twee grote reuzenberenklauwen in het zaad. Door alle boomwortels was het steken zwaar werk. Er zijn ook een stuk of tien jonge planten weggehaald.

De sloot leek erg ondiep, maar het oversteken was toch niet echt eenvoudig. In eerste instantie werden we helemaal vastgezogen in de modder. We zijn toen een eindje verderop via wat planten pollen naar de overkant gebalanceerd. Op de terugweg ging dit een beetje mis en zijn mijn lieslaarzen overgelopen. Ad heeft het wel droog gehouden in zijn waadpak, Voor 12 euro meer bij de Decathlon is zo'n waadpak dus wel een betere investering dan een paar lieslaarzen. Het is ook wel een aanrader om je telefoon bij dit soort escapades in een waterdicht hoesje te doen.

De bakfiets kreeg veel bekijks van de nieuwsgierige koeien. Hij is helemaal afgelikt en vervolgens omvergeduwd.

2 juli, RBB Abtswoudse Bos midden

Deze zaterdagmiddag is (het grootste deel van) de groep Abtswoude Bos midden even voor een zomerse koek-en-zopie bij elkaar gekomen om het seizoen af te sluiten. Er blijft nog gemonitord en

uitgestoken worden in het park, maar groepswork is niet meer nodig. In maart 2023 gaan we de boel weer wakker schudden en mobiliseren: we zijn nog niet klaar met die RBK's!!!!

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:
nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe
Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, plaatsen van de berichten
Marian Barendtszen, e.a., de juiste benaming van soorten
Anna Kreffer, Soort van het Seizoen.
Huub van 't Hart, secretaris Natuurbescherming
Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen
Het redactieadres is natuurlijkDelfland@knnv.nl zie ook briefhoofd.

TIPS

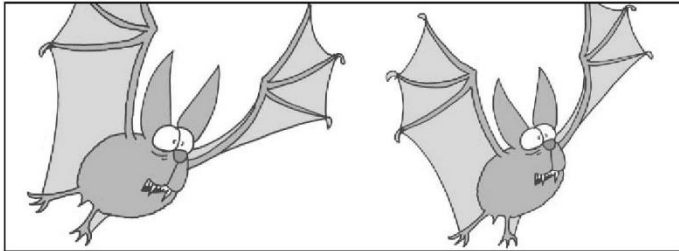
Wageningen Universiteit: wereld is te voeden met alleen plantaardige voeding.
Klik [hier](#)

Er is een kaart van alle Europese Natura2000-gebieden
Klik [hier](#)

Natuurmonumenten: Waterkwaliteit in Midden-Delfland zeer slecht!
Klik [hier](#)

Nieuwste Archeologische Kroniek Zuid-Holland verschenen
Bekijk de mooiste vondsten uit 2021 in de nieuwste Archeologische Kroniek, hét naslagwerk voor de onderzoeken die in Zuid-Holland zijn uitgevoerd.
Klik [hier](#)

Van ons mag je
ze zien vliegen.

En genieten van de natuur. Of haar bestuderen en beschermen.
Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.
Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.